

De gevaren van mest

Door Nico Hylkema

SINT NICOLAASGA ■ Van oudsher zijn ongelukken in de mestkelder, zoals maandag in het Friese Sint Nicolaasga waar twee mannen om het leven kwamen, in boerenkring bekend als lenteongevallen. De mest in de kelders heeft een winterseizoen de gelegenheid gekregen te gisten en een dikke laag vaste substantie bedekt de dunne fractie. In het voorjaar wordt de mest gemixt en krijgen giftige gassen, restproducten van de vergisting, de kans te ontsnappen.

Scheikundige Fridtjof de Buisonjé van de Wageningen Universiteit legt uit dat bij het gistingproces twee gassen ontstaan, die dodelijk zijn bij inademing. Het zijn reststoffen bij de vergisting, die op gang wordt gebracht door bacteriën. Het eerste is H₂S, zwavelwaterstof. Dit gas is al te bekend van de scheikundelessen waar pessterige leraren de leerlingen dit gas laten ruiken. Een rotte eierlucht stijgt dan op in het klaslokaal.

Nummer twee is HCM, ofwel blauwzuur. Minder ruikbaar maar even gevaarlijk. Beide gassen verjagen de zuurstof uit het bloed en zijn daarmee dodelijk. Blauwzuur is onder andere bekend van het gebruik bij het opzetten van insecten, waar ongevallen van bekend zijn. Ook de nazi's maakten er in de gaskamers in de Tweede Wereldoorlog gebruik van.

De gassen worden tijdens de vergisting opgeslagen in belletjes in de wat vastere mest. Wanneer in het voorjaar de grote mixer de kelder in gaat, komen de gassen vrij. Boeren kennen de gevaren en blijven bij het mixen uit de buurt van de mestkelder. De Buisonjé benadrukt dat het gevaar nu schuilt in de grotere hoeveelheden die langer worden bewaard. Het nieuwe mestbeleid werkt gevaar in de hand, ook al omdat nu in de rundveehouderij mest moet worden afgevoerd. Ook heel gevaarlijk lijken hem de mestvergistinginstallaties.

Een extra gevaarlijke situatie kan ontstaan wanneer er voer bij mest komt. Zeker wanneer het gaat schuimen, kunnen dan de dodelijke gassen ook zonder mixen vrijkomen. De Buisonjé: „De mestkelder mag je eigenlijk nooit ingaan zonder persluchtmasker. Gewone gasmaskers zijn niet afdoende. Wie eenmaal de giftige gassen heeft ingeademd, is veelal redeloos verloren. Dat komt door het ontbreken van reuk waardoor een slachtoffer vaak al bewusteloos is, alvorens anderen het gevaar zien. Hulp kan in die gevallen zonder persluchtmasker overigens levensgevaarlijk zijn. De Buisonjé: „Je kunt maar één ding doen met een slachtoffer en dat is hem of haar buiten het bereik van het gas laten liggen en hopen dat het goed komt. Absoluut niet vervoeren.”